

SPLNĚNÍ NADĚJÍ

/Lukáš, 2, 21-35/

Vyprávění o tom, jak Josef a Marie vzali narozené dítě do Jeruzaléma do chrámu, aby za něho obetovali dvě hrdličky a dvě holoubata je svým způsobem vánoční. Podobně je tomu i s jinými vyprávěními kolem Ježíšova narození. A přece jsou ty jedináčky postavy Josef - Marie - Simeon - Anna - adventní a také ve starší době patřily tyto postavy právě k těm, k nimž se upírala pozornost křesťanů, stejně jako k Janu Křtiteli a k jeho kázání, ač dějepravy zařazují Křtitelův příběh těsně před začátek Ježíšova veřejného působení/ v době předvánoční, adventní.

Z podání Lukášova je zřejmé, že prvním křesťanům velmi záleželo na tom, aby bylo podáno svědectví o splnění všech ustanovení Zákona - obřizka po osmi dnech od narození, obětní očištění po porodu /které se však netýkalo jen matky ale právě tak otce/, obětování dvou hrdliček nebo dvou holoubat vzhledem k tomu, že prvorozený patří Bohu. Je to výslovně zdůrazněno slovy "když pak rodiče přinášeli dítě Ježíše, aby splnili, co o dítěti předpisoval zákon" a na konci: "Když vše řádně vykonali podle zákona Páně."

Právě toto zdůraznění Zákona a jeho splnění je adventní rys příběhu. Všechno to, co přinesl Starý zákon a to i ve svých rituálních ustanoveních byla příprava k příchodu Mesiáše. Celý dnešní oddíl je přímo prosycen starozákonními citáty /je jich nejméně 11 !/. Jak ještě uvidíme, a to nápadně při Simeonově chvalořeči.

Základ příběhu je ten, že v Jeruzalémě žil velmi starý muž, podle starého podání mu bylo hodně přes osmdesát let. Byl spravedlivý, zbožný a ve velikém napětí očekával splnění naděje Izraele, příchod Mesiáše, který promění zemi i úděl vyvoleného lidu. Lukáš rozumí jeho spravedlivosti i životu v naději jako působení Ducha svatého /o něm napsal celou knihu, kterou známe jako Skutky sv. apoštolů/. Ducehm svatým bylo Simeonovi předpověděno, že nezemře - neutří smrti - dokud nesptaří Mesiáše Hospodinova /lze přeložit i Krista Páně/. Je to opět Duch svatý, kd ho přivede do chrámu ve chvíli, kdy tam přinášejí rodiče Ježíše dítě.

Simeon vezme dítě do náručí a ~~xxxi~~ pronese chvalořeč skládající se ze zaslíbení, hlavně z Izaiášova proroctví:

"Nyní propouštíš v pokoji svého služebníka,
Pane, podle svého slova,
neboť mé oči viděly tvé spasení,
které jsi připravil přece všemi národy -
světlo, jež bude zjevením pohanům,
slávu tvého lidu izraelského."

Otec i matka jsou plni divu nad slovy, která vyslechli. I jim Simeon požehná a matce Marii řekne zvláštní slovo:

"Hle, on jest dán k pádu i k povstání mnohých v Izraeli
a jako znamení, kterému se budou vzpírat,
- i tvou vlastní duší pronikne meč -
aby vyšlo najevo myšlení mnohých srdcí."

Je to tedy předně svědectví o napjatém očekávání věrných členů izraelské církve na Mesiáše. A zároveň ovšem to chce být svědectvím o splnění tohoto očekávání. Křesťanský advent je sice připomínka toho napjatého čekání - ale zároveň také "potěšení", jak Kraličtí i nový Ekum.překlad překládá splnění naděje

Pokusme se s tímto zvěstným příběhem konfrontovat své představy o životě a jeho smyslu:

1. Dlouhý život Simeona je hodnocen jako život člověka zbožného a spravedlivého, jako život formovaný Duchem svatým protože je naplněn až do konce očekáváním. Napětí, s nímž věřící člověk očekává budoucnost, čekání je hodnoceno jako svrčhovaná kvalita. Naproti tomu nebezpečí našeho života je v tom, že se od určitého věku vracíme ke vzpomínkám k dětství, k tomu co již bylo. A církev vzpomíná na slavné doby v minulosti. Národ vzpomíná na Husa, husity a Komenského ne pro povzbuzení nadějí pro budoucnost ale pro libování si v trpkosti, že už Češi nejsou to co bývali.

2. Simeon rozpozná v docela maličkém dítěti Mesiáša. To je ovšem už vánoční téma, ale opět adventní. Jak to, že dítě charakterizuje vánoce? Jak to, že s představou dítěte v jesličkách, v náručí matčině je symbolem evangelia, zvěstí pro pravoslavné a katolické křesťany? Myslíte si, že dítě Ježíš bylo obklopeno svatozáří, že to bylo nějaké neobyčejné, božsky vyhlížející dítě? Poctivý Lukáš již v příběhu pastýřů zdůrazní, že nepoznal nic než to, co jim bylo řečeno: teprve pak viděli v dítěti Spasitele. Totéž Simeon - Lukáš znal podání, že jenom dva starší lidé poznali v chrámu, co se děje: Simeon a Anna. A těm to sdělil, dal, otevřel oči atd. Duch svatý. Dokonce jen proto, že mm ho Duch svatý přivedl, tak to nezmeškal. - To ovšem je dar víry: v dítěti vidět den, který přichází. Nepohrdat dnem malých začátků. Nebát se toho, že je nás málo.

3. Vyvrcholení života Simeonova bylo to, že mohl mít ve svém náručí Spasitele. Nyní popustíš v pokoji svého služebníka, Pane podle svého slova. Simeon může klidně umřít. Dogmatický křesťan ovšem bude mít o Simeona strach, jako ho mívají dogmatici o Jana Křtitele, o spravedlivé ale pohanské mudrce atd. Bible vidí lidský život jinak, docela jinak. Simeon splnil svou hlídku, držel stráž celou noc, dočkal se vycházejícího dne a službu předal. Tím byl jeho život naplněn. Není tomu tak, že by spasen byl jen ten, kdo se dočkal Ježíšova vystoupení, učení, utrpení, ukřižování, vzkříšení a kdo to jaksi přijal. Ne, Bible takové schema nezná, jak to známe třeba i příběhu kněze zbožníka na kříži - každý kdo je stržen do spasitelného příběhu, třeba jen zdánlivě jako ten, kdo vytanoval oponu - patří k Ježíši, tedy: je spasen.

4. Toto zaměření na poznání, vyjevení pravdy, je znát i ze závěru našeho adventního příběhu: "On je dán k pádu i povstání mnohých... a jako znamení, kterému se budou vzpírat /které bude popíráno/ aby vyšlo najevo myšlení mnohých srdcí." Je to tak vyostřeno jakoby šlo jen o rozpoznání. Jako by i utrpení Marie, Ježíšovy matky :/to je myšleno tím slovem meč, nejde o předpověď tělesného zabití/ bylo jen svědectvím charakteru znamení, kterému se budou lidé vzpírat. Na tuto stránku poznání Božích úmyslů a vlastně i Božího soudu zapomínáme, trochu proto, že se nám zalíbila druhá stránka a nejspíš prvotní: totiž potěšení, radost, jistota spasení, jistota, že nás má Pán Bůh - pro Ježíše Krista - rád. Ale Ježíš je podle Simeonova slova dán také k "pádu mnohých", Ježíš dokonce řekl: "Nepřišel jsem dáti pokoj, ale meč, rozdělení." Tato dvojznačnost patří k adventu a cítíme ji z příběhu Jana Křtitele, z jednání Herodesa ale také: ze slova Simeonova.

5. A to poslední je zvláštní místo starých a to hodně starých, skoro jsme v pokušení říci přestárklých lidí. Učedníci byli velmi mladí, také o Marii se vyprávělo, že jí bylo patnáct. V moderní době A hlavně v našem století se z vánoc udělaly svátky dítěte /s malým d!/- ale tu najednou adventní zvěst v naší kapitole nesou lidé přes osmdesát let. Je to zaslíbení toho, že pro Boží věc mohou výkonat mnoho i velmi starší lidé, ale ovšem také konec výmluv, že už jsem na něco starý. Mojžíš začínal v osmdesáti, Masaryk se do zápasu o samostatnou republiku pustil v 65 letech. A dnešní adventní postavy mají Anna 84 a Simeon prý 86 let.

STANOVISKO KE STANOVISKU

Na zasedání ÚV NF ČSSR zazněla v projevu generálního tajemníka KSČ Miloše Jakeše slova, že "uskutečnění hospodářské a společenské přestavby... je jediná cesta k tomu, jak se vymanit ze stagnačních tendencí, aby naše země znovu zaujala místo ve světě, které jí vzhledem k sociálně ekonomickému potenciálu a demokratickým tradicím, vysoké úrovni kultury a vzdělanosti, pracovitosti a umu našich lidí záleží."

Máme-li brát tato slova jako ujištění o nastoupeném demokratizačním procesu ve společnosti, jež si važaduje období přestavby, je bezesporu nutné vytvořit předpoklady pro skutečně plnohodnotné zapojení v š e c h občanů do tohoto procesu. Stanovisko ÚV NF ČSSR k rozvoji socialistické demokracie a socialistické zákonnosti, které se mělo stát v tomto smyslu určitým vodítkem a programem, však procesu proklamované přestavby společenských mechanismů neodpovídá. Zůstává na platformě překonaných schémat a nevychází v s t ř í c s k u t e - č n ý m požadavkům a představám našich občanů o demokratizaci společnosti.

Stanovisko obšírně zdůrazňuje požadavek organizovanosti, kázně a pořádku v procesu rozvoje socialistické demokracie a socialistické zákonnosti, neobsahuje však žádný náznak toho, jakým směrem a jakými konkrétními kroky by se měl rozvoj socialistické demokracie ubírat. Místo toho se ve Stanovisku hovoří o jednotlivcích a skupinách, "které se snaží narušit socialistický společenský pořádek." Formulace ve Stanovisku jsou nejen neopodstatněné a zavádějící, ale dotýkají se občanské a národní cti těch občanů, kteří se netají svým kritickým smýšlením k nedostatkům našeho společensko-politického života.

Navíc jsou zde zcela zřetelně popírána slova těch stranických a vládních činitelů, jež hovoří o prohlubování demokracie a aktivním zapojení občanů do procesu přestavby, týkající se vše oblastí naší společnosti. Rozhodující obrát v pokroku tohoto procesu proto nenastane, budou-li mocenské orgány nadále ignorovat v oblasti občanských a politických práv oprávněné požadavky a protijejich nositelům vést represivní akce. Formedemokracie předpokládá nejen aktivní postoj k veřejným problémům, ale - chce-li být důsledně uplatňována - i vytvoření prostoru pro s k u t e č n o u veřejnou diskusi občanů, prostor pro pluralitu názorů, a to i těch, jež třeba neodpovídají linii oficiálních prohlášení. Tomu např. odpovídá současný postoj sovětského tisku, jak o tom hovořil A. Jakovlev v rozhovoru s redaktory Rudého práva při své nedávné návštěvě Československa.

Ve svém projevu na zmíněném zasedání ÚV NF navrhl Miloš Jakeš ustavení Výboru československé veřejnosti pro lidská práva a humanitární spolupráci. Považují toto rozhodnutí za pozitivní. Ve svých důsledcích by mělo posílit nejen všeobecné povědomí o občanských a politických právech jednotlivců, ale i zvýšit právní vědomí občanů. Není však možné v tomto smyslu přehlédnout podíl občanské iniciativy Charta 77, která již dvanáctý rok usiluje o respektování a dodržování jak Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a Mezinárodního paktu o právech hospodářských, sociálních a kulturních, tak i Závěrečného aktu KESB z Helsinek, jež náš stát ratifikoval. Proto by bylo jen správné a prozíravé, aby k práci ve Výboru československé veřejnosti byli přizváni jak zástupci Charty 77, tak i dalších nezávislých občanských skupin. Byl by to nejen krok k uznání legitimacy požadavků, jež občané v oblasti dodržování lidských a občanských práv vznášejí, ale i prvním krokem, který by vyjádřil ze strany státu skutečnou snahu po uvedení obou mezinárodních paktů a helsinského procesu do vnitropolitické praxe.

Druhým praktickým činem, z tohoto kroku vyplývajícím, by mělo být bezpodmínečné a okamžité propuštění všech vězněných českosloven-

ských občanů, jejich jediné "provinění" je aktivita na poli lidských a občanských práv. Bez těchto základních předpokladů zůstane vytvoření Výboru československé veřejnosti, ohlášené na 10. prosince t.r. bezobsažným aktem, který nebude mít na danou problematiku prakticky žádný dopad. Ze strany vlády by naopak tyto základní kroky stvrdily ochotu přejít od proklamací k činům. Naše veřejnost na ně stále netrpělivěji čeká.

6.12.

J.H.

/Stanovisko ke Stanovisku ÚV NF ČSSR a ke svolání Fóra československé veřejnosti a ustavení Výboru československé veřejnosti pro lidská práva a humanitární spolupráci./

!!!!!!

JOSEF BOUČEK: TATÍNEK MÁ CENU

Konverzační hra Chebského divadla je uváděna jako komedie, ač jejím obsahem je rozpad rodiny dobrého, "zasloužilého" pracovníka Výzkumného chemického ústavu. Komediiální jsou pouze některé repliky a narážky na naše novinaření, kádrovou práci, výběr pro sportovní reprezentaci, důležitost známosti a protekce na vysoké škole. Je to zarámováno nejspíš proto, aby při vážnějším tónu nebyl dramaturg, režisér nebo autor v podezření, že vidí naši společnost a naši rodinu "černě" a "bezvýhodně".

Hercům režisér přikázal, aby groteskně přehrávali a tím dodali hře panoptikální ráz. Jeden z herců též zvoní na hubu jako telefon, vrčí jako vysavač a podobně. Jediny kdo se tomu vzepřel je představitel "tatínka", zasloužilého výzkumníka. Ten nepřehrává a dostává patinu kladné postavy, podobně jako rozverná mladší dcera, ještě větší spratek než její starší dcera, studentka novinářské fakulty.

Ani titul není nejšťastnější. /Podobně jako překladatelka v Andreji Rublevovi překládá vítězné volání mladého zvonaře, který nalezne konečně potřebnou hlínu pro vytvoření pláště formy: Našol! Našol! lakonickým titulkem: Mám ji. / Jde o to, že tatínek dostal cenu, "německou", jak naznačuje "maminka" přepočítáváním pomyslných bankovek za živé reakce obecenstva. Manželka výzkumníka a její dvě dcery uvažují že místo odjezdu na chalupu pozvou ~~ho~~ hosty a cenu oslaví - hlavně proto, že je třeba udržovat známosti, aby byla další cena atd.

Otec přijde domů a rozhodně se proti plánu postaví. Přinesl si nový rýč a chce ho u chalupy vyzkoušet /jediný tam jezdí rád/. Ve chvíli, kdy - zřejmě už stereotypně - jeho žena ve sporu mu ohrozí rozvodem, chytne ji za slovo a obviní ji, že je mu nevěrná s kádrovým referentem jeho ústavu a s rozvodem souhlasí.

V dramatické konverzaci o věci se ukáže, že starší dcera má vážnou známost, čeká dítě a žádá po otci jako poslední věc, aby zachránil jejího nápadníka /je to strašný pitomec/ před propadnutím či vyloučením z fakulty. Mladší dcera opět žádá vybavení špičkové lyžařské reprezentantky, ale prořekne se, že chodí s trenérem proto, aby byla zařazena do širší reprezentace a mohla se podílet na výhodách a vůbec měla "šanci". Přijde i kádrovák, který však svou milou odmítne a jakýsi svobodný starší přítel výzkumníka /také chemik/ nabídne otcí přístřeší a s cynickým zdůvodněním vezme i mladší dcerku, aby jim měl kdo uklízet. Maminka zůstane v závěrečné scéně sama, poněvadž i starší dcera se se s-vým milým odhodlá vykročit do života bez zázemí bohatých rodičů.

Hra je zčásti dobře odposlouchaná, ale nenabízí nějaký hlubší rozbor rozpadu "dobře situované rodiny" kromě klišé maloměstského, konzumentského přístupu k životě, jímž vyniká hlavně matka a starší dcera, které to však přenáší do žargonu Rudého práva jako kladný vztah k socialismu a ovšem klišé "jen formalistního přístupu ke straně a socialismu", jak je toho představitelem kádrovák.

/Dokončení přístě/

JaŠ